

Donibane Lohizunen, 2000.eko uztailaren 21ean

J. Haritschelhar, euskaltzainburua,
H. Knörr, buruordea,
P. Goenaga, idazkaria,
J. A. Arana, diruzaina,
M. Azkarate,
P. Charritton,
J. L. Davant,
X. Diharce,
A. Iñigo,
X. Kintana,
E. Larre,
J. M. Lekuona,
B. Oihartzabal,
Tx. Peillen,
J. San Martin,
J. M. Satrustegi eta
Andres Urrutia
euskaltzainak,
eta J. L. Lizundia, idazkariorde-
kudeatzailea eta
J. J. Zearreta, ekonomi eragilea.

Donibane Lohizunen, Maurice Ravel audi-
toriumean bildu da Euskaltzaindia,
2000.eko uztailaren 21ean, hileroko batzar-
ra egiteko. Bilerari goizeko 10ak eta er-
dietan eman zaio hasiera. Bildutako en-
izek ezkerreko zutabeen jasoak ageri dira.
Ezin etorria adierazi dute P. Altunak, P.
Ondarrak, P. Salaburuk eta Ibon Sarasolak.

Euskaltzainburuaren hitzak

Peter Etxeberria, aspaldiko urgazlearen
heriotzaren berri eman du lehendabizi eus-
kaltzainburuak. W. Douglass jaunak pre-
statuko luke hilberri txostena eta gero, eus-
karaturik, irakurriko litzateke batzar egun
batean. Eusebio Erkiagak elkarrizketa luze
bat egin zion bere garaian eta hori ere in-
formazio iturri ona izan litekeela esan du.

Ramon Aramon i Serra, *Institut d'Estudis
Catalans*-eko idazkari ohia ere hil da. Te-
legrama bat bidaliko zaio *Institut*-i. H.
Knörrek prestatuko du testua.

Aurreko batzar-agiria onartzea.

A. Iñigok ohar bat egin du. Agirian azken puntu gisa Nafarroako euskararen in-
guruan aipatzen den dokumentua ez zen izan Perez de Viñaspre jaunari emandako eran-
tzuna, auzi hori dela eta, Miguel Sanzendakoa baizik. Beste oharrak gabe, ontzat eman
da agiria

Eskuartekoak

Jagon saileko corpus batzorderako kide berriak

Bi kide berri proposatu dira Jagoneko corpus batzorderako: Iraide Iturri Urrutia
eta Jon Aurre Azurmendi. Bakoitzaren *curriculumaz* horniturik etorri da proposamena.
Aho batez onartu da.

Hurrengo batzarra Nafarroan.

S. Fermin Ikastolaren 30. urtemugaren ospakizunak direla eta jasotako gonbitari
erantzunez, Euskaltzaindiaren iraileko batzarra Nafarroan, Zizurren, izango dela adi-
tzera eman da. 2000. urteko *Nafarroa Oinez* jaia ere ikastola horretan egingo da.

H. Knörren kronika laburra Ternua eta Québec-era egindako bidaiaz

H. Knörr berrikitan Ternuan izan da hango *Northern Peninsula Heritage Society* delakoaren urteroko biltzarrean parte hartzeko. Gero Québec-en ere izan da eta Commission de Toponymie delakoaren zuzendaritzakoekin solastatu da. Bisita horien berri emanaz, txosten idatzi bat aurkeztu du Knörr jaunak.

Iparraldeko hizkuntz politika

Euskaltzainburuak aditzera eman du bilkura bat izan dela Iparraldean suprefeturaren eta *Convention Pays Basque* txostena aurkeztu dutela. Txosten horren arabera, Euskaltzaindiarentzat orain arte baino laguntza gehiago etor liteke. Dena dela, hautetsiek beharko dute onartu eta orduan ikusiko da zenbatekoa izango den laguntza. Azaroan edo abenduan onartuko dela dirudi.

Hizkuntz arauak.

Gramatika: "Izen sintagmen arteko juntadura"

Gramatika batzordeak prestatu txostenari bere garaian eginiko oharra jaso ondoren Miren Azkaratek aurkeztu du txosten berria. *Zu eta ni baitan* eta antzekoen benetako adibiderik ez bide da *OEH* corpusean. Aldiz, testigantza ugariak dira *-en eta -engatik* modukoena. Beraz, atal hori guztia kendu egin du. Baita azkenean ematen zen oharra ere. Horrela onartu da araua, Miren Azkaratek ckarri bezala.

X. Kintanak dio unibersitatara sartzeko hautaprobetan ikasleek huts egiten dutela maiz ezezko perpausetan laguntzailearen eta aditz nagusiaren arteko hurrenkera erabakitzerakoan. Iradokizuna egiten dio gramatika batzordeari ezezkoetan gertatzen diren ordena kontuak argitzen saia dadila. Hurrengo azterketetan gogoan hartuko dela erantzun dio P. Goenagak.

Hiztegi Batiaren bigarren itzulirako irizpideak finkatzea.

M. Azkaratek hartu du hitza eztabaida zuzentzeko asmotan. Lehenengo puntuari, aztergai izango denari, dagokionez, gogorarazi du orain arteko eztabaidetan hitz zerrendaren iturriak osatzeaz hitz egin dela eta bildua dagoena ontzat ematea erabaki zela, ahozko erabileretatik, etnotestuetatik eta abarretatik osatuz, nolnahi ere. Halaber, terminologia kontuetan ere zerbaitekin beharko litzatekeela, arlo desberdinetako hitz zerrendak osatuz. Horretarako, unibertsitate munduan, enpresa eta administrazio munduan, osasun arloan eta abarretan ari diren laguntza eskuratu beharra dagoela. Talde bereziak eratu behar liratekeela proposamenak egin ditzaten bigarren itzuli honetan jaso beharreko hitzez.

Elkarrizketak, hala ere, beste bide bat hartu du berchala, euskaltzainek gogoeta luze bati ekin baitiote corpusaren bilketaz eta osaketaz. Oihartzabal jaunak dio Euskaltzaindiak pentsatzen hasi beharko lukeela orain arteko corpusak nola osatu. Orain bada aukera, argitaletxeekin eta idazleekin ados jarritz, egungo hainbat eta hainbat testu eskuratzeko eta horiekin denekin corpus egoki bat osatzeko. Hori lortzea erraz litzatekeela dio eta hor zerbaitekin beharko lukeela Euskaltzaindiak. Lege gorabeherak gaudituz ondoren, arazo teknikoak ere izango dira informazioa behar bezala antolatze baina egin ezinik ez da. Ongi pentsatu beharko litzateke, dena dela, baina arin ibili behar da.

Urrutia jaunaren aburuz, administrazio eta lege esparruan badira hainbat testu kontuan hartu beharrekoak. Bera prest dago HAEE-ko jendearrekin eta administrazio munduan lanean dihardutenekin harremanetan jartzeko eta bere ekarpena egiteko, Euskaltzaindiak ongi baderitza. Irailerako proposamen bat ekar izazake. Gero Hiztegi Batuko lantaldekoekin hitz egin beharko litzateke irizpidetarako finkatzeko.

Oihartzabalek argi dauka zerbait egin behar dela. Administraziozkoetan ongi egin liteke. Gainerakoetan beharrezkoa da jardunaldi batzuk egitea jendeak ikus dezan nolako beharrak diren gure ikuspegitik, baina irakia izan behar du jendeak eskua sartu ahal izateko. Ezin da izan Euskaltzaindiaren bakarrik, zabala izan behar du, gero eta jende gehiago ari baita lantegi honetan. Bera prest dago jardunaldi horiek eratzeko eta kanpoko jendearen esku-hartzea bilatzeko. Unibertsitateek parte izan behar lukete eta baita Jaurlaritzak ere. Gainera, hemen planteatzen den corpus honetarako diru laguntza eman beharko luke Jaurlaritzak, beste biblioteca mota bat baita funtsean.

Idazkariak hartu du ondoren hitza eta adierazi du corpus berri honen osaketa hiztegiaren hirugarren fase baterako izango litzatekeela baina orain berehala hasteko dena *Hiztegi Batuaren* bigarren itzulia dela. Hori ekin beharko zaio irailan bertan eta, horrenbestez, on litzatekeela eztabaida helburu honetara zuzentzea.

Azkaratek parte-hartzaileen proposamenak ontzat ematen ditu baina bigarren itzulirako proposamena egin nahi luke. Dagoeneko esku artean dagoen hori osatzeko, terminologia kontuetan oinarritzeko gauza batzuk jaso beharko direla esan zen. Arlo jakinetan zer jende aditu izan daitekeen ikusteko iritzia emailen zerrenda hartzea proposatzen du. Hori ekin talde txikiagoak egin litezke, bigarren itzuli honi begira aholku eman dezaten arlo bakoitzetik zein hitz sar eta zein ez. Azkaratek proposatzen du aholku emailen zerrenda hartzea eta talde txiki horietako partaide izan litzatekeen aukeratzeko. Baina aholkulari berezien hautaketa hori gutxi batzuen esku uztea. Ikonako euskaltzain hauek proposatu dituzten horretarako: Xabier Kintana, A. Urrutia, Miren Azkarate, Ibon Sarasola eta Beñat Oihartzabal. Hauen esku utzi liteke zerrenda hori ikustea eta egoki ikusten duten moduan egitea arlokako talde txikien hautaketa. Iritzi emailen horiei berriz arloko hitz zerrenda proposatzea eskatuko litzateke. Zerrenda horiek mugatuak izango lirateke, berrehun bat hitzekoak edo, euskal hitzez osatuak eta ez euskal ordain behar luketen erdal hitzeko zerrendak. Gero hitz horien sarrera eman ala ez ikusiko litzateke.

Taldetxo bakoitza sei-zazpi lagunek osatua egongo litzateke eta era koordinatuan lan egin beharko lukete. Internet-ek ere laguntza egokia eskaintzen du horretarako. Bestalde, oreka bilatu behar da zerrenda guztien artean, denek pisu bertsua edo izan dezaten. Arloak ere zein diren pentsatu eta erabaki behar litzateke.

Ondoren *irizpideak* (2. puntua) aztertzeari ekin dio batzarrak. Hemen *B-bazterzain* zerrenda hartu da erreferentzia puntu gisa. Lehen kezu zen zenbait euskaltzain gauzak aurkezteko modua aski ilun gertatzen zelako. Oraingo hau Hiztegi Batuko lantaldeak nola lan egiten duen erakusteko dela esan du Azkaratek. Horrela, sarrera bakoitzak daraman letrak zer esan nahi duen azaldu du, banan-banan.

Kintanaren ustez "h." marka ez litzateke jarri beharko hitza euskarazkoa denean. Bestalde, "c." jartzen denean, sistemakikoki jaso beharko lirateke bi sarrerak, gaitzetsia eta hobetsia, horrela, kontsultatzea errazago eta zuzenagoa izango baita. P. Goenagaren ustez, hala ere, honek arazoak ditu, zeren hitz beraren forma gaitzetsien artean bat bai-

no gehiago egon daiteke eta denak ezartzea behar bada ez da itxurazko. Zernahi gisaz, aldaerak espresuki jasotzea erabaki da, bakoitzari bere sarrera emanaz. Gero jendearen zuhurtziaren arabera jokatu da aldaera gehiegi gertatzen direnean, adibidez.

Kintanak atlasak eman lezakeen laguntzaz baliatzea eskatu du. Behar denean informazio hori ere begiratuko da.

“*Forma onartuak*” izeneko atalean adibideak kentzea erabaki da, arazoak sortzen baitituzte.

“*Eratordi eta elkartu berriak*” izeneko paragrafoari ere ez diote oso argia iritzi euskaltzainek. Argiago emango dira atal horretako irizpideak.

Mailegu berriei dagokienez, Urrutiak dio arazoak izan daitezkeela nazioartekotasunaren irizpideari buruz, batez ere ekonomia eta horrelako arloetan, estatuarekin oso atxikiak dauden hitzetan. Horrelakoetan adostasunik ez da izango maiz Iparraldeko eta Hegoaldeko formen artean. Hitz horiek nazioartekotasunaren irizpidea ez dute beteko. Maileguak izango dira baina frantsesak egingo du jokia beste batzuekin eta gaztelaniak, berriz, ez du jokorik egingo eta orduan frantses mailegua minoritarioa izango da euskaldunentzat. Hori oso nahasgarri izan daiteke. Kasu hauetan tradizioa ez litzateke ez alemana ez inglesa, latin eremuko hizkuntzarena baizik. Kasu batzuetan Iparraldeko jokabidea eta Hegoaldekoa desberdinak dira. Hori kontuan hartu beharko litzateke. Nazioartekotasun kontu horrek ez du beti funtzionatzen, eremu batzuetan behintzat ez.

Horrenbestez, zerrendan hitz bakoitza letra batez hornitua agertuko da. H letra daramatenak baztertu diren formak izango dira; F izango dute erabaki ezinik utzi direnak; E letrak ere baztertzen dela esan nahi du eta baztertua den hitzaren ordez beste bat proposatzen dela; gainerakoek A edo B eramango dute, irizpide batengatik edo bestearengatik, eta kasu hauetan batzordeak hitza onartzeko proposamena egingo du.

Ordoren, zerrenda hori lantzeko zein prozedura eramango den azaltzen du txostenak. Orain artekoaren antzekoa izango da prozedura hori. Oraingoan, ordea, hitzen zerrendarekin batera aztergai horretako zenbait hitzi buruz egindako txostenak ere etorriko zaizkie euskaltzainei. Iritzi emaleei, berriz, zerrenda soila. Iritzi emaleen zerrenda honetaz ere eztabaida izan da. Azkenean, zerrenda horretan ere zenbaitek lanerako grina handiagoa erakusten dutenez, hobeki begiratuko da baina, printzipioz iritzi emaile horiei zerrenda soila helaraziko zaie. Norbaitek eskatzen badu, orduan hitzei buruzko txostenak bidaliko zaizkie. Gainera, gerta daiteke iritzi emaile batek hitz jakin bati buruz interes berezia izatea eta besteei buruz ez. Kasu honetan bidezko dirudi dokumentazio osagarri hori eskuratzea.

Charrittonek proposatu du arauak jasotzen dituztenen artean begiratzeko ea horki inor zerrendara daitekeen ikusteko. Hiztegi Batuko lantaldea ere handitzea proposatu du.

d. paragrafoan esaldi hau gehitzea onartu da: “Hau guztia osatzeko alorrez alorreko taldeak eratuko dira bakoitzak bere proposamen eta ekarpenak egin ditzan.”

e. paragrafoa barne funtzionamenduari dagokio. Han aipatzen da Euskara Batu-ko batzordekideek aho batez jokatuko dutela osoko bilkurretan. Horrela, batzordeko kide bakoitzak aukera bat besterik ez luke izango bere iritzia alde egiteko. Azkaratek azaldu du neurri hori proposatzearen helburua geure buruari diziplina piska bat ezar-

tzea izan dela. Proposamen honen egokitasunaz luzaz hitz egin da. Azkenean ezabatzeari onartu da. Hala ere, orain arteko prozedura piska bat aldatzea erabaki da. Orain arte ez bezala, Euskara Batuko batzordeak euskaltzainek idatziz egindako ohar bakoitzari buruz egindako proposamena berriro ere euskaltzainei banatuko zaie hogei eguneko epea emanaz iritzia emateko. Idatzizko oharrak izan ezean, besterik gabe ontzat emango da batzordearen proposamena. Oharrak izanez gero, banan-banan eztabaidatuko dira batzarrean.

Ohar hauek kontuan hartuta Miren Azkaratek testu berria idatziko du eta euskaltzainei helaraziko oharrak egin ditzaten. Nolanahi ere, hurrengo bileran onartuko da txostena.

Eta horrenbestez, ordu bat eta erdietan eten egin da bilkura, bazkaltzera joateko.

Arratsaldean lauak hamar gutxitan hasi dira euskaltzainak atzera lanean. Ahozko iturriak nola gelditu diren galde egin du Ifigok. Lehen onartutakoak indarrean dirauela erantzun zaio, hots: horientzat ere leku izango dela bigarren itzuli honetan.

Arana jaunak, bestalde, Azkueren hiztegirako jasotako fitxak aipatu ditu berriro. Altxor aberatsa dagoela esan du eta bekadunen bat edo jarri behar litzatekeela, hirulau hilabetetan horko materiala atontzeko eta hiztegian ageri ez diren hainbat hitz jasotzeko. Beraz, hurrengo aurrekontuan honetarako diru bat jarri beharko litzatekeela esan du.

Jose Mari Satrustegiren ustez, hori baino lehenagoko kontuak badira argitu beharrekoak. Hain zuzen, ahozko tradizioko hitzei leku egiteko izan behar genituzkeen irizpideak jasotzen dituen txostena jarri du euskaltzainen eskuetan. Behar-beharrezko ikusi dute euskaltzainek irizpide hauek ongi zehaztea. Hala ere, denbora faltaz, hurrengo bilerarako utzi da Satrustegi jaunaren txostenean biltzen diren irizpide horien eztabaida.

2001. urteko aurrekontuen aurkezpena

J.J. Zearretak eman ditu azalpenak. Hiru zatitan banatua ematen da aurten aurrekontua: arrunta, batzorde eta egitasmoak eta aurrekontu bereziak.

XV. biltzarrak buruko minak eman ditu, zail izan arren kopuru batzuk zehaztu beharra baitago. Jagonet-en gorabeherak ere zehaztu gabe daude. Euskaltzainek oharrak egiteko aukera eta epea dute. Azken ukituak irailean onartuko dira.

Bañat Oihartzabalen arabera, inkestak egiterakoan erabili ziren argazki eta irudiak eskaneatzeko etab. dirua beharko da, bekarioren bat edo jarri behar bada, langintza horretan arituko dena.

Testu-corpusa aipatzen denez, zer den hori eta non egingo den galde egin du Urrutiak. B. Oihartzabalek erantzun dio. Editoreen eta idazleen lankidetzaz osatu nahi den corpus bat da, egungo testuak bilduko dituen. Gero etorriko dira lematizazioa eta corpus horren ustiaketa. Tartean liburuzainaren txostena ere badagoela aipatu du. Dena dela, oraindik zuzendaritzari ez zaio aurkeztu.

Aurrekontu hauci egin nahi zaizkien oharrak irailaren 20rako Euskaltziandira helaraztea eskatu da.

JAGONET egitasmoaren jardupidea finkatzea.

Azkarate andreak aurkeztu du aurreko bilera eskatu zen Jagonet proiektuaren *jardupidea*. Lehenbizi kokalekua zein izango den zehazten da. Ondoren, zein izango den zerbitzu horren edukia, galderak nola bideratuko diren eta nor izango diren erantzuleak eta arduraduna. Hain zuzen, arduradun gisa Corpus batzordeko idazkariaren aldeko proposamena egiten denez, Urrutia jaunak argitasuna eskatu du. Ez du ongi ikusten, beste inori aurkerarik eman gabe, proposamen hau pertsona jakin baten alde lerratzea. Itxurak gorde egin behar direla uste du, batez ere kontuan izanik diru publikoarekin ari garela jokatzeko.

Urrutiak eskatu du Zuzendaritzak kontuan hartzea gai hau eta gauzak horrela behar duten ala beste modu batera egin daitezkeen aztertzea. Idazkariak erantzun dio esanaz luze hitz egin dela honetaz Zuzendaritzan eta proposamena egin den bezala egin bada bi arrazoirengatik izan dela: lanpostu hau plantillakoa ez delako, beste modu batekoa baizik (aldi edo lan zehatz baterako litzateke, kanpoko profesional batek eskain dezakeen zerbitzu-emate gisako zerbitzu, etab.) eta, bigarren, berau delakoan pertsonarik egokiena. Hala ere, garbi gelditu behar duela euskaltzainen batek beste proposamenik badu orduan hautatze prozesu bati ekin dakiokoela. Urrutiak adierazi du ez lukeela entzun nahi pertsona bat sartu dela zeharreko bidetik. Hori kaltegarria izango litzateke denontzat. Behar den lege-aholkua eskatu behar luke Zuzendaritzak gauzak behar den moduan bideratzeko. Hala egitea onartu da.

Bostetan amaitutzat eman da bilera. Ondoren, ageriko ekitaldia hasi da.

Euskaltzainburuak

Jean Haritschelhar

Idazkariak

Patxi Goenaga

* * *